

Miljöredovisning

Miljöredovisningen visar utvecklingen inom ett antal prioriterade miljöområden enligt kommunens miljöplan. Redovisningen omfattar Järfälla som geografisk yta och Järfälla kommun som organisation.

Miljöarbete sker dagligen inom alla förvaltningar bland annat vid tillsyn, upphandling, miljödiplomering, planarbete och teknisk förvaltning. Miljöplanen är det övergripande styrdokumentet i Järfälla kommun inom ekologisk hållbarhet. Mål inom ekologisk hållbarhet finns förutom i miljöplanen även i översiktsplanen, avfallsplanen, kemikalieplanen och cykelplanen. Miljöplanen förtydligar sambandet till de sexton nationella miljö kvalitetsmålen och de sex regionalt prioriterade miljö kvalitetsmålen, som mynnar ut i de lokala områdena minskad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri vardag, ett rikt växt- och djurliv samt hållbar konsumtion och hög miljömedvetenhet.

VIKTIGA HÄNDELSER

Järfällas breda arbete med miljöfrågor märks i Miljöaktuellt's kommunranking där kommunen placerades på plats 9 av 290 kommuner. Det är en förbättring med 17 placeringar från 2016. Järfälla kommun blev också utsedd till 3:e bästa kemikaliekommun.

OMVÄRLDSANALYS OCH FRAMTID

Sveriges riksdag har röstat igenom ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Klimatlagen och nya klimatmål ska ge Sverige en ambitiös, långsiktig och stabil klimatpolitik. Klimatlagen trädde i kraft 1 januari 2018.

Under 2018 ska kommunövergripande planer inom energi- och klimat, vatten och grönstruktur arbetas fram för att möta utmaningar på global, regional och lokal nivå.

MÅLUPPFÖLJNING

Uppföljningen av miljö tillståndet och miljöarbetet i kommunen görs genom att mäta ett antal gröna nyckeltal. Nyckeltalen visar effekterna av miljöarbetet. Uppföljningen är, liksom miljöplanen, uppdelad inom minskad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri vardag, ett rikt växt- och djurliv samt hållbar konsumtion och hög miljömedvetenhet.

MÅLBEDÖMNING

Nedan redovisas en sammanställning över målbedömningen för alla effektmål i Miljöplanen. Ett urval av målen

samt nyckeltal beskrivs mer nedan där det mest väsentliga som har skett under året tas upp. Uppföljning av alla mål och nyckeltal redovisas under Miljöbarometern i Järfälla på jarfalla.se/miljobarometern

Smileyfigurerna i redovisningen visar bedömning av målen i gällande miljöplan som ska vara uppnådda år 2024.

- 6 effektmål är uppnådda eller ser ut att uppnås.
- 1 effektmål osäkert om det kan uppnås
- 1 effektmål blir svårt att nå
- 6 måluppfyllelse kan inte bedömas

MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

Inriktningsmål: Järfälla kommun ska bara använda förnybar energi år 2025 och alltid sträva efter att energieffektivisera. Järfälla ska ta sitt ansvar för att bidra till det globala klimatmålet, tvågradersmålet.

Järfälla kommun har höga ambitioner med sitt klimatarbete och upphandlade 2017 som första kommun i Sverige ett elköpsavtal för lokalproducerad solel. Totalt kommer 770 kW installeras och ge fastigheterna lokalproducerad, grön el. Upphandlingen innebär att kommunen inte behöver lägga ner resurser på drift och monitorering av anläggningarna. Istället får kommunen ett fast pris per levererad kilowattimme som är lägre än priset för el från nätet, samtidigt som mängden förnyelsebar elproduktion lokalt i Järfälla ökar.

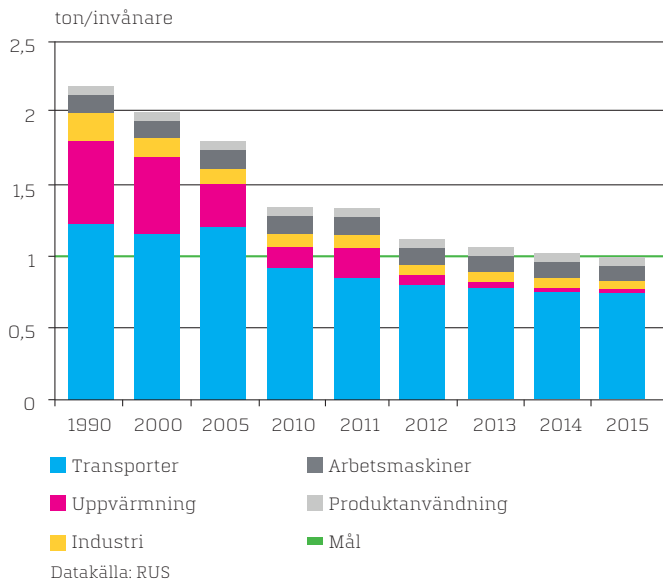
INSTALLERAD EFFEKT SOLENERGI INOM KOMMUNAL VERKSAMHET.

Fram till och med 2017 har kommunen två stycken solcellsanläggningar på 60 respektive 110 kW. Under 2018 kommer ytterligare 770 kW att installeras. Resterande 60 kW för att uppnå målet på 1 000 kW till 2025 kommer att installeras i samband med nyproduktion.

Koldioxidutsläpp

Effekt mål: Koldioxidutsläpp från fossila bränslen i Järfälla kommun, som geografisk yta, ska minska med 50 procent per invånare till år 2020 och med 100 procent per invånare till år 2050. Mäts i ton koldioxid/invånare med 1990 som referensår.

😊 Utsläpp av koldioxid sektorsvis per invånare och år

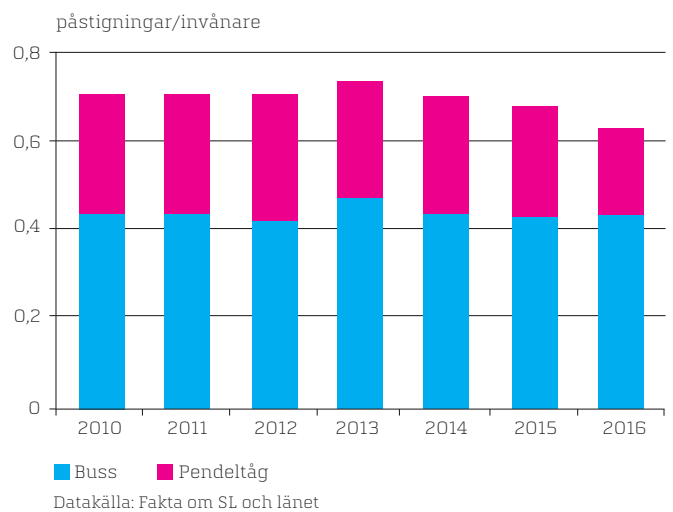

Nyckeltalet redovisar de utsläpp som sker inom kommunens gränser. Utsläpp av varor som produceras utanför kommunen men konsumeras i kommunen ingår inte här.

Sedan 1990 har det totala utsläppet per invånare minskat med 50 procent och ligger nu på knappt 1 ton per invånare. Detta innebär att målet till år 2020 är uppnått.¹ Den största utsläppsminskningen har skett inom uppvärmning där det har skett en minskning på 95 procent sedan 1990, vilket motsvarar 0,57 ton per invånare. Minskningen beror dels på att stor andel av fjärrvärmens är förnybar och att färre hushåll har oljepannor. Järfälla har dock ingen elproduktion inom kommunen vilket gör att det utsläppet inte är inkluderat här. Då stora delar av kommunen har direktverkande el är detta en stor andel av utsläppet som inte är inkluderat. Transporter står för 80 procent av kommunens totala utsläpp, varav personbilar står för drygt 60 procent och lastbilar för 28 procent av utsläppen. Jämfört med länet och riket ligger Järfällas utsläpp långt under, där medel i länet är 2 ton/invånare och medel i riket är 4,4 ton/invånare.

Budgetuppdraget att utreda konsekvenserna av att anpassa miljöplanen efter miljömålen i det så kallade Parisavtalet och efter miljömålsberedningens höjda krav genomfördes av professor Kevin Anderson, Isak Stoddard och Jesse Schrage på Centrum för Hållbar Utveckling på Uppsala Universitet. Järfällas beräknade som första kommun i världen sin koldioxidbudget. Beräkningen visade att Parisavtalet med målet om en temperaturökning av max 1,5°C inte är ett rimligt eller nåbart åtagande. För att nå det lägre målet med en temperaturökning av max 2°C, som redan står i miljöplanen, behöver Järfälla kommun sikta mot 15 procents utsläppsminskningar per år.

☹️ Antal påstigningar en vintervardag

Indikatorn visar antalet påstigningar i kollektivtrafiken per dygn i Järfälla kommun i förhållande till total befolkning (antal påstigningar per invånare). Påstigningar beräknas för en vanlig vintervardag när kapaciteten i kollektivtrafiken är som störst. En resa kan innebära flera påstigningar om man gör byten i kollektivtrafiken. Antal påstigande inkluderar även resande från andra kommuner som stiger på i Järfälla.

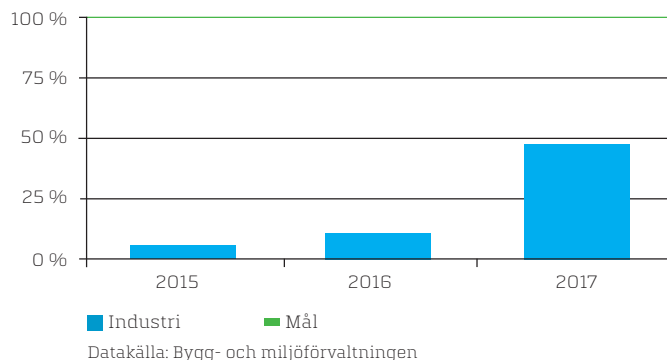
Antalet påstigningar per invånare har minskat varje år sedan 2013. Under 2016 var det 46 700 påstigningar under en vintervardag vilket är 0,63 per invånare. Minskningarna har främst skett inom pendeltåget vilket kan vara ett resultat av det spårarbete som har genomförts senaste åren.

¹ Anledningen till att koldioxidutsläppet för Järfälla kommun ligger väldigt lågt är att elanvändningen inte är inkluderat men kan också förklaras av att kommunen inte har några andra större industrier samt andra betydande punktkällor men också att statistiken är osäker när man bryter ned det på kommunnivå. I den här statistiken är det bara utsläpp som sker inom kommunen som tas med och inte utsläpp som sker utanför kommunen som produktion av varor som konsumeras i kommunen.

Tjänsteresor

Under 2017 skedde en kraftig ökning av andelen förnybar energi för kommunens drivmedel vilket beror på att kommunen gick över till HVO i maj istället för EcoPar. HVO är 100 procent förnybart medan EcoPar är fossilt.

😊 Andel förnybar energi för kommunens fordon

Kommunen har åtta stycken rena elfordon och 28 stycken elhybrider, som går på både el och bensin. Kommunen har även under året satsat på gasfordon och har nu sex stycken rena gasbilar och 26 stycken gashybrider som går på både bensin och gas. Dock är det dieselfordonen som dominerar, totalt 113 stycken (inkl. arbetsfordon/maskiner), men som nu har börjat köra på 100 procent HVO.

😊 KOLDIOXIDUTSLÄPP FRÅN KOMMUNENS TJÄNSTERESOR (privata bilar i tjänst, flyg och tåg)

Koldioxidutsläppen per anställd ligger på knappt 17 kg, vilket innebär en minskning på över 50 procent och att målet har uppnåtts. Dock beror en del av minskningen på korrigering av emissionsfaktorer då det tidigare var en aning höga. Utgår man ifrån samma emissionsfaktorer som tidigare ligger utsläppen på 19 kg/anställd vilket är en minskning på 47 procent sedan 2015.

Totalt har antal km med flyg minskat sedan föregående år, dock har inrikesresorna ökat. Detta har resulterat i att tågresorna har minskat. Även antal kilometer med privata fordon har minskat, 17 procent sedan 2016. Järfälla har gått med i **Biogas Öst** och **Biodriv Öst** under 2017. Sedan tidigare är kommunen med i **Fossilfritt** Sverige.

GOD BEBYGGD MILJÖ

Inriktningssmål: Järfälla kommun ska vara en förebild inom hållbar stadsutveckling och därmed säkra en hållbar utbyggnad i kommunen.

Järfälla kommun bygger stad i Barkarby. I detaljplan för Barkarbystaden II fick kommunen beröm av Länsstyrelsen för planens anpassning till de svåra förhållandena på platsen. Länsstyrelsen menar att planen hanterar dagvatten- och översvåmningsproblematiken på ett föredömligt sätt, bland annat genom att ta tillvara och utveckla Bällstaån och det omgivande årummet. Lokalt omhändertagande av dagvatten och en omsorgsfull utformning av årfåran som även klarar höga flöden ger goda förutsättningar att täcka in renings- och fördröjningsbehovet från bebyggelseområdets dagvatten.

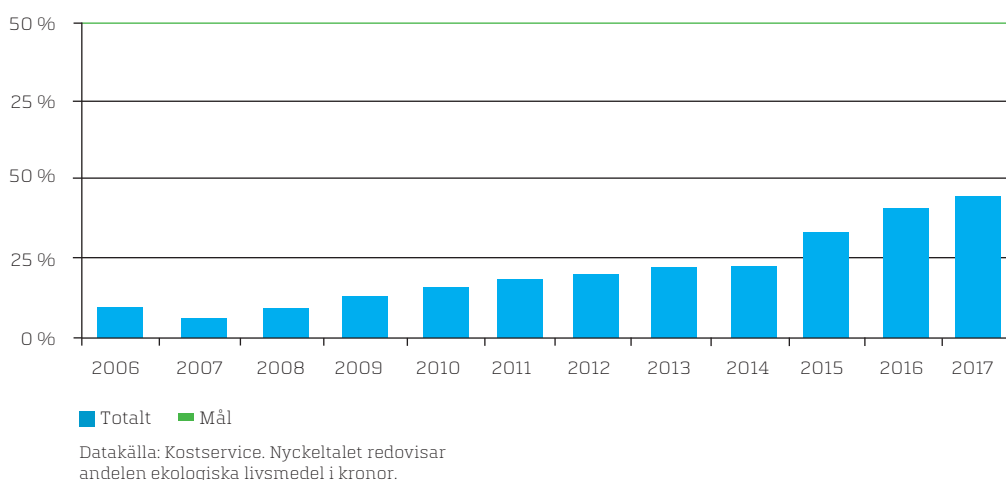
Tunnelbana och regionaltåg

Det ska vara lätt att åka kollektivt i Barkarbystaden. Det blir aldrig längre än 500 meter till närmaste hållplats för buss, tunnelbana eller pendeltåg. Trafikverket bygger just nu ut Mälärbanan så att det om några år kan köra dubbelt så många tåg på sträckan Tomtebodavägen-Kallhäll. I samband med utbyggnaden fick Barkarby en ny pendeltågstation och fjärrtågsstation planeras. 2018 sker byggstart för tunnelbanan till Barkarby via Barkarbystaden. Arbetet beräknas ta cirka sex år.

GIFTFRI VARDAG

Inriktningssmål: Järfälla kommun ska fasa ut farliga ämnen och minimera användningen av ämnen som kan skada människor och miljö. Förorenade områden ska saneras successivt. Arbetet ska ske med särskilt fokus på barns miljöer. För att uppnå Giftfri vardag finns det övergripande dokumentet Kemikalieplan 2016-2020.

😊 Andelen ekologiska livsmedel av totala inköp av livsmedel

En kartläggning av konstgräsplaner och gjutet fallunderlag i gummi i Järfälla kommun, från vilka mikroplaster kan spridas har genomförts. Funktionerna samhällsplanering, byggnation, gata och park, ansvariga för fritidsanläggningar samt föreningsliv intervjuades. Kartläggningen visar att det är svårt att helt undvika att anlägga konstgräsplaner då fördelarna med konstgräsplanerna ur användarperspektiv är stora. Istället för att helt undvika konstgräsplaner och fallunderlag i gummi bör fokus ligga på att finna substitut till gummigranulat som fyllnadsmaterial eller att planer utformas helt utan fyllnadsmaterial samt att minska svinnet och spridningen av gummigranulat från planerna och fallunderlag. En kartläggning av upphandlade produkter från tre leverantörer har genomförts under 2017 där produkterna har jämförts med kommunens utfasningslista. De produkter som inte innehåller ämnen på utfasningslistan kommer att märkas upp i kommunens e-handelssystem.

Ekologiska livsmedel

Effektmål: Andel ekologiskt producerade livsmedel som köps in till kommunala verksamheter ska uppgå till 65 procent år 2020.

Nyckeltalet har haft en positiv trend sedan det infördes. Andelen ekologiska livsmedel har sedan 2009 ökat med drygt 30 procentenheter och är nu uppe i 39 procent. Ökningen beror på att vi genomfört en ny livsmedelsupphandling under 2015 där vi efterfrågat fler ekologiska livsmedel, samt att miljömålen blivit mer kända. Målet i den tidigare miljöplanen om att andelen inköp av ekologiska livsmedel ska vara minst 25 procent 2020 uppfylldes 2015. Den reviderade miljöplanen har ett mål på 65 procent till år 2020.

ETT RIKT VÄXT- OCH DJURLIV

Inriktningsmål: Den biologiska mångfalden ska bevaras, nyttjas och utvecklas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas.

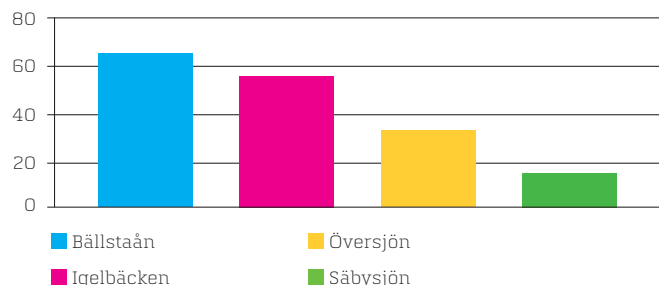
Skyddad natur

Effektmål: Den sammanlagda arealen skyddad natur i Järfälla kommun ska öka från 2016 med minst 75 hektar innan år 2025. Utvecklingen av skyddad natur har inte förändrats under åren 2012 till 2017. Till och med 2012 minskade den totala arealen skyddad naturmark med 1,76 ha i jämförelse med år 2009. I Görvälns naturreservats norra del upphävdes 1,25 ha år 2010 på grund av byggande av Mäljarbanan. I Västra Järvafältets naturreservats nordvästra del (för Kallhälls trafikplats) upphävdes 0,51 ha år 2012.

Vattenstatus

Tusentals svenska insjöar har under det gångna seklet blivit eutrofierade (övergödda) genom avloppsutsläpp från tätorter eller näringsläckage från åkermark. Övergödning följs upp genom att mäta fosforhalten i kommunens sjöar och vattendrag

☹ Fosforhalten i kommunens sjöar och vattendrag

Datakälla: Järfälla kommun

Gällande Bällstaån samt Igelbäcken redovisas fosforhalten för den del som ligger inom Järfälla. För Översjön redovisas ett medianvärde för alla provtagningar. Bällstaån har höga fosforhalter och har för hela vattendraget dålig status gällande näringsämnen och har för ekologisk status fått klassningen otillfredsställande. Även Igelbäcken har relativt hög fosforhalt. Översjön har måttlig status gällande näringsämnen.

HÅLLBAR KONSUMTION

Inriktningsmål: Järfälla kommun ska sprida miljökonskap så att anställda, invånare och organisationer i kommunen kan agera på ett sätt som ger positiva effekter för miljön och därigenom bidra till ett hållbart Järfälla.

Kommunen införde 2017 en digital miljöutbildning som alla anställda ska gå. 36 procent av kommunens kökspersonal har fått utbildning att laga vegetarisk mat under 2017.

OMVÄRLDSANALYS OCH FRAMTID

Sveriges riksdag har röstat igenom ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Klimatlagen och nya klimatmål ska ge Sverige en ambitiös, långsiktig och stabil klimatpolitik. Klimatlagen trädde i kraft 1 januari 2018. Under 2018 ska kommunövergripande planer inom energi- och klimat, vatten och grönstruktur arbetas fram för att möta utmaningar på global, regional och lokal nivå.